

Pratarmė

Leidinio 32 tomą tradiciškai sudaro trys skyriai ir kronika.

Pirmasis skyrius prasideda straipsniu intriguojančiu pavadinimu – „Asmens ugdymo klasta postmoderno amžiuje: gyvas ar miręs kūrybiškumas?“. Šiame straipsnyje, analizuojant kūrybiškumo ugdant konceptą, turinį ir perspektyvas, pasitelkiamos filosofų įžvalgos, leidžiančios atsakyti ar bent tiksliau suformuluoti esminius klausimus: kaip galimas kūrybiškumas pasaulio evoliucijoje ir asmens raidoje, kokia jo prasmė, kaip jis susijęs su asmens intelektu ir jausmais, valia ir interesais, kaip juo rūpinasi valstybių švietimo strategai. Pabrėždama, kad kūrybiškumas dabarties švietime yra labai svarbus, straipsnio autorė siūlo nepamiršti ir kritiškumo, padedančio „atskirti tai, kas natūralu, nuo to, kas tiražuojama, ir nepaversti ugdomo asmens tuščių ženklų įgijimo mašina“.

Dar viena ugdymo sąlyga, leidžianti žmogui išvengti tuštumos ir tuštybės, suteikianti galimybę būti laisvam ir gebančiam autentiškai apsispręsti, yra jo dvasinių galių stiprinimas. Leidinyje, atskleidžiant dvasingumo fenomeną, aptariami teoriniai ir empiriniai jo aspektai, pateikiama dvasingumo paradigmos apibrėžtis, teoriškai pagrindžiamos dvasingumo ir vertybių sąsajos, taip pat, remiantis ilgalaikių tyrimų duomenimis, parodoma šiuolaikinių paaušlių vertybių konfigūracijos dinamika, dvasinių vertybių sklaidos tendencijos.

Ieškant kelių, atveriančių ugdytiniui horizontą pasaulio unikalumui suvokti ir

saviraiškai, ugdytojams siūloma labiau išnaudoti naratyvo galimybes. Be abejo, tam reikia turėti nemenką teorinį išprusimą ir praktinę patirtį. Naratyvo daugiaprasmiškumą padeda atskleisti fenomenologinė filosofija ir deskriptyvinė fenomenologinė analizė, o konkretūs aspektai aptariami muzikinio ugdymo fone. Paradigminės ugdomojo naratyvo nuostatos taip pat išryškintos ir istoriniame kontekste. Nagrinėjant Homero epus, atsiskleidžiamas išsamus epochos, kurioje ugdant asmenybę ypač buvo svarbus įtikinamas žodis, paveikslas.

Antrasis leidinio skyrius skiriamas aukštojo mokslo ir studijų realijoms ir problemoms aptarti. Čia nagrinėjama lyginamosios edukologijos istorinė raida, šios mokslo disciplinos plėtra Lietuvos universitetuose. Pažymima, kad nors lyginamoji edukologija dėstoma daugelyje mūsų šalies universitetų, teorinėje ir metodologinėje plotmėje yra nemažai nesprenžiamų problemų, Lietuvos lyginamosios edukologijos mokslininkai vis dar mažai bendrauja su užsienio kolegomis ir yra nepakankamai matomi tarptautinėje erdvėje.

Apžvelgiant universitetinių studijų klausimus nagrinėjama antreprenerystės, kaip asmeninio ir kolektyvinio kūrybingumo, būtino šiuolaikiniam verslo kūrėjui, lavinimo problematika, pristatomas kolektyvinio kūrybingumo ugdymo modelis. Leidinyje taip pat aptariami Lietuvos būsimųjų kūno kultūros specialistų profesiniai lūkesčiai, susiję su studijų krypties pasirinkimu ir profesine ateitimi.

Tačiau, kaip pažymi dar vieno straipsnio autoriai, nemažai į aukštąsias mokyklas įstojusių studentų nėra tvirtai apsisprendę dėl savo būsimos karjeros, o studijų metu susiduria su įvairiais neigiamais aspektais, kurie netenkina studijų lūkesčių ir formuoja akademinį cinizmą. Be to, dalis studentų neišvengia ir akademinio perdegimo, susijusio su išsekimu, patiriamu dėl studijų krūvio, cinišku ir atitrūkusiu požiūriu į savo studijas bei jausmu, kad nebesugebama atlikti paskirtų studijų užduočių.

Bendrojo ugdymo problemos gvildinamos *trečiajame skyriuje*. Čia aptariami jaunesniojo mokyklinio amžiaus vaikų konfliktų sprendimo būdai, nagrinėjamos jų sąsajos su vaikų turimu statusu grupėje. Straipsnyje pristatoma tyrimo metu naudota paveikslėlių ir įsivaizduojamų situacijų metodika gali būti naudinga ne tik kaip įvertinimo, bet ir kaip ugdymo priemonė, kurios metu ankstyvojo mokyklinio amžiaus vaikai galėtų aptarti ir įvardyti galimus konfliktų sprendimo būdus ir jų sėkmingus padarinius.

Lietuvos edukologijos moksle mažai naudojama metodologija – grindžiamąja teorija – parentas kitas straipsnis, gvil-

denantis socialinio teisingumo bendrojo ugdymo mokykloje problemą. Čia leidinio skaitytojui ne tik parodomas socialinio teisingumo sampratos daugiaprasmiškumas ir neaiškumas, bet ir atskleidžiama skirtingų mokyklos bendruomenės narių autentiška patirtis.

Besidomintiems didaktinėmis problemomis ir jų sprendimo būdais skirtas straipsnis, kuriame, remiantis Nacionalinės mokyklų vertinimo agentūros išorės vertintojų parengtų pamokos stebėjimo protokolų duomenimis, apžvelgiamos vadovėlių papildančių mokymo priemonių naudojimo Lietuvos bendrojo ugdymo mokyklų pamokose tendencijos.

Kronikos skyrelyje pristatomi studentų įspūdžiai po žinomo komunikacijos teoretiko Johno Durhamo Peterso paskaitų ciklo. Čia taip pat apžvelgiamas vienas iš labiausiai Filosofijos fakulteto akademinės bendruomenės laukiamų tradicinės fakulteto šventės „Fiesta Personæ“ renginių – „Disputas“. Šiemet jis buvo skirtas švietimo problemoms išryškinti. Koks universiteto likimas globalizacijos akivaizdoje – diskutavo prof. Rimantas Želvys ir doc. Nijolė Radavičienė.

Irena Stonkuvienė